

Alternatywy dla ferm przemysłowych

dr Tomasz Figarski

Debata online: „Wpływ ferm przemysłowych na nasze życie”

21 listopada 2023 r.

Jaki problem jest do rozwiązania?

Aby żyć, trzeba jeść

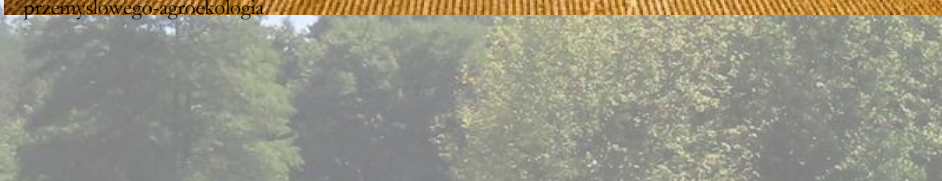

<http://alexjones.pl/ai/ai-ekologia-i-srodowisko/ai-ekouprawy/item/110456-jest-alternatywa-dla-rolnictwa-przemyslowego-agroekologia>

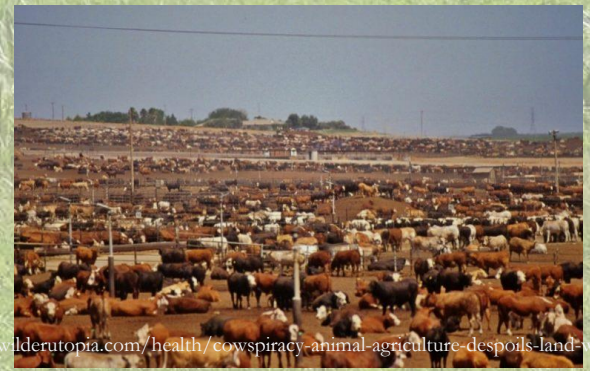
https://www.mspca.org/animal_protection/farm-animal-welfare-cows/

<https://thred.com/pl/temiana/hodowla-przemyslowa-to-skruciec-25%84%85%2C-k-%C3%B0re-musi-rozwi%85%2C4%87-nasze-pokolenie/>

<https://eos.com/blog/industrial-agriculture>

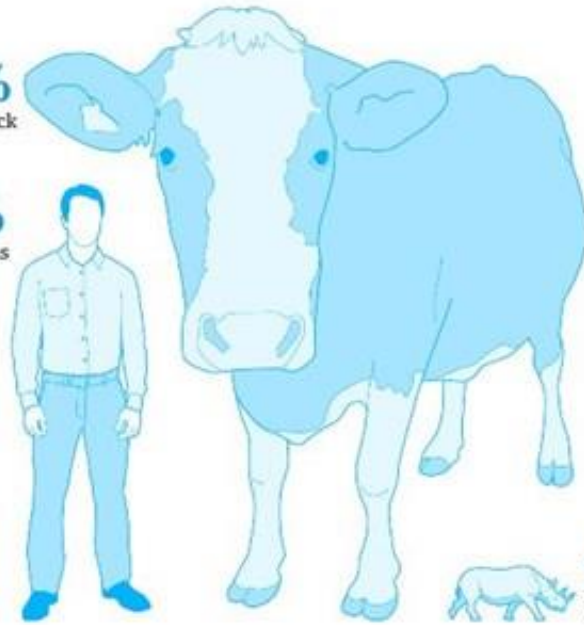

<https://wilderutopia.com/health/cowspiracy-animal-agriculture-despoils-land-water-and-clim>

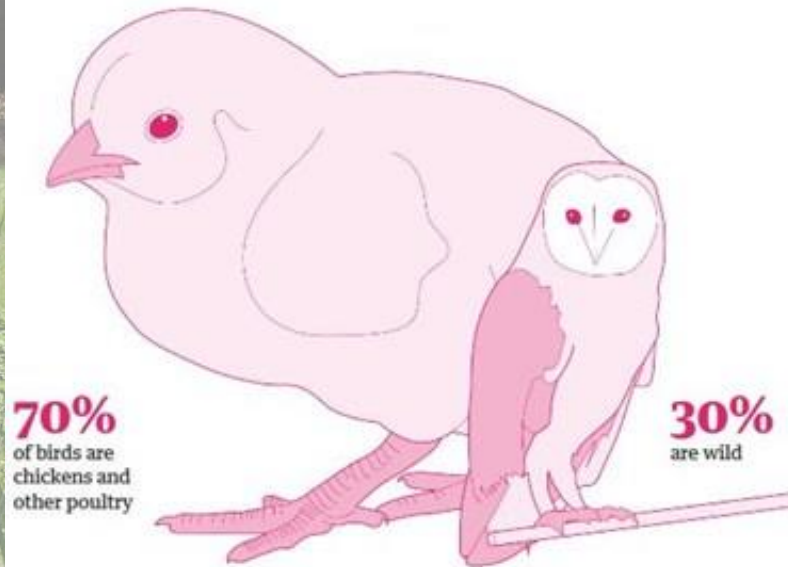
Of all the mammals on Earth, 96% are livestock and humans, only 4% are wild mammals

60%
are livestock

36%
are humans

4%
are wild mammals

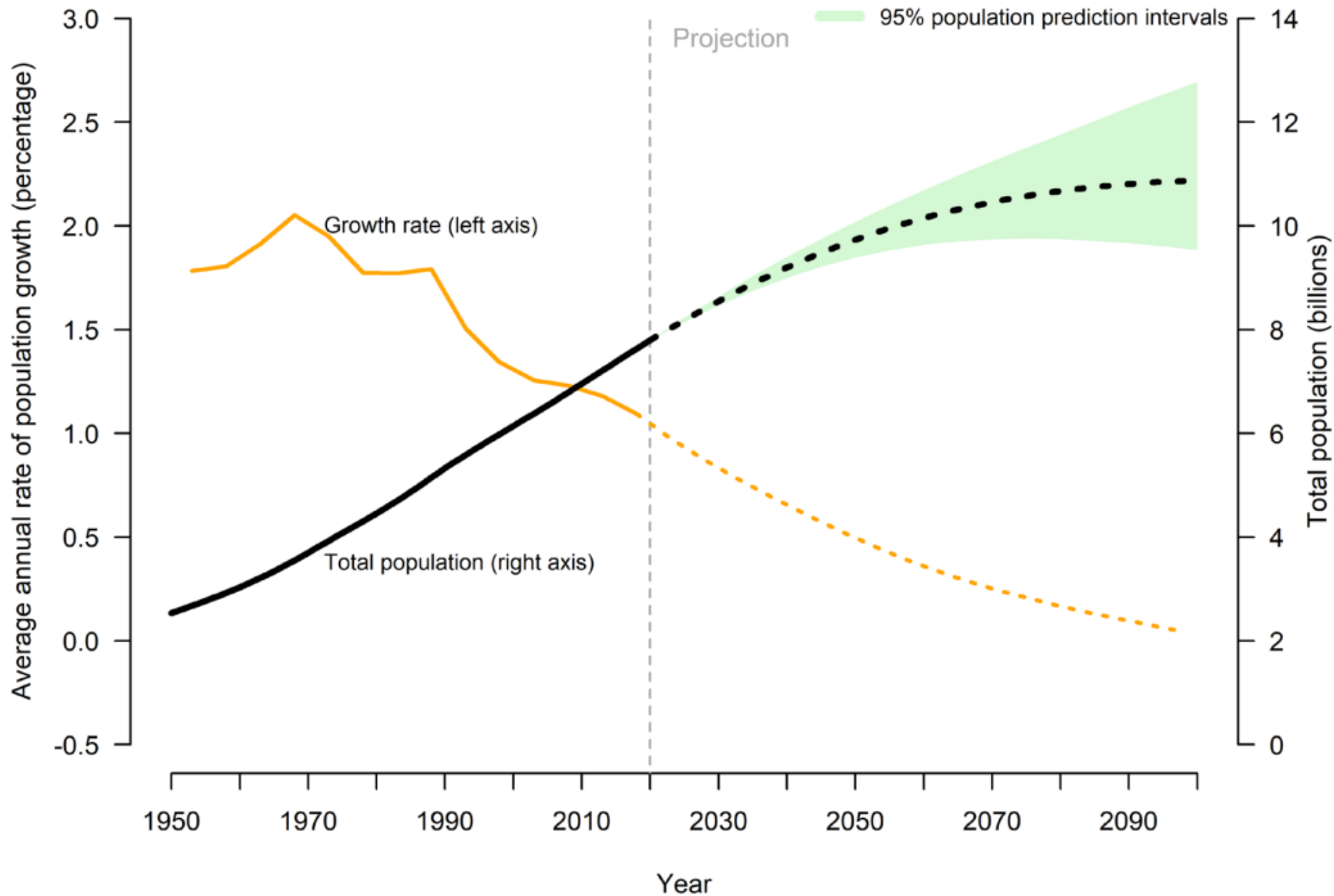

70%
of birds are
chickens and
other poultry

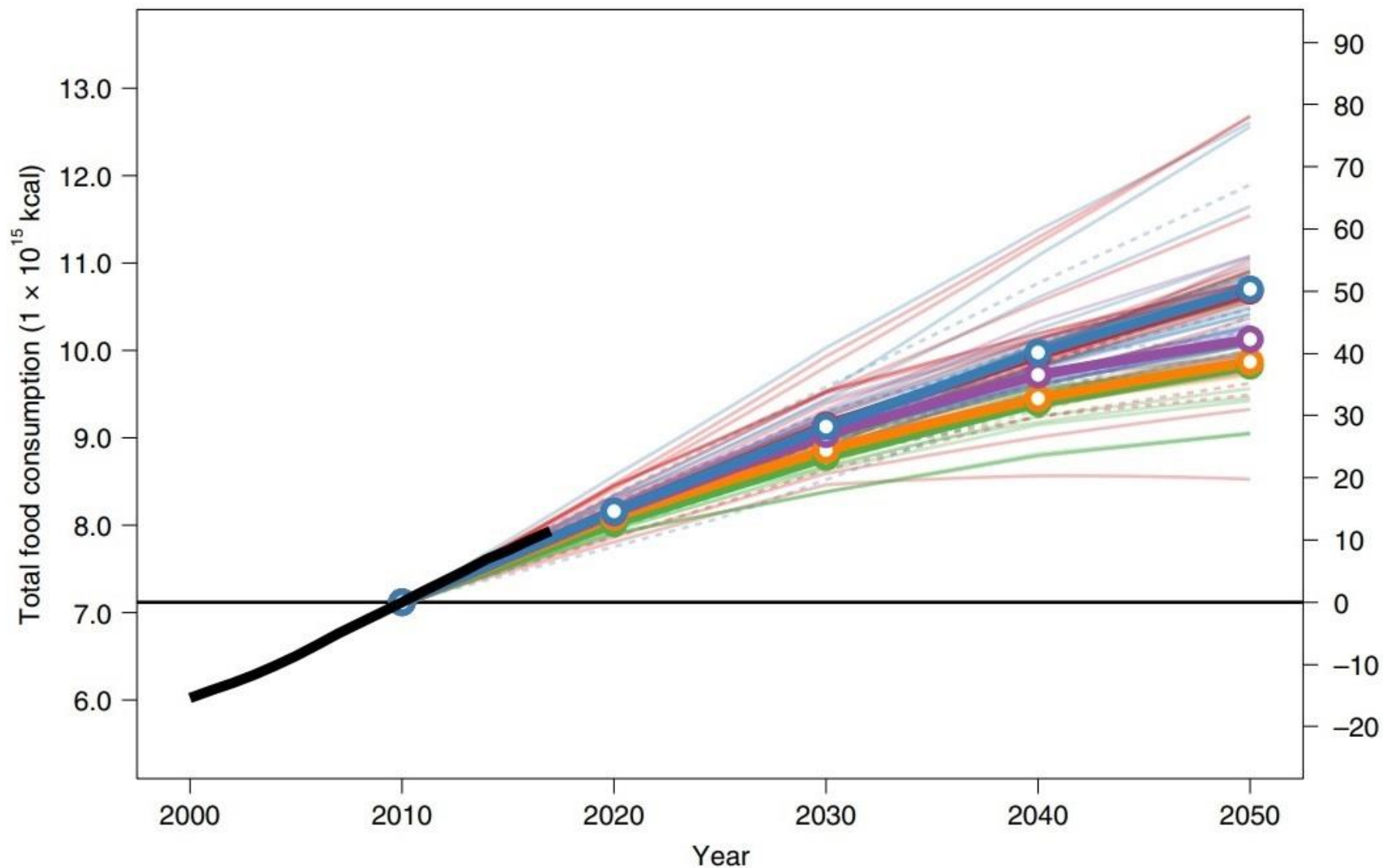
30%
are wild

Guardian graphic.

8,5 mld (2030), 9,7 mld (2050), 10,8 mld (2100) (UN 2019)

Wzrost globalnego zapotrzebowania na żywność o 35-56% w okresie 2010-2050 (van Dijk et al. 2021)

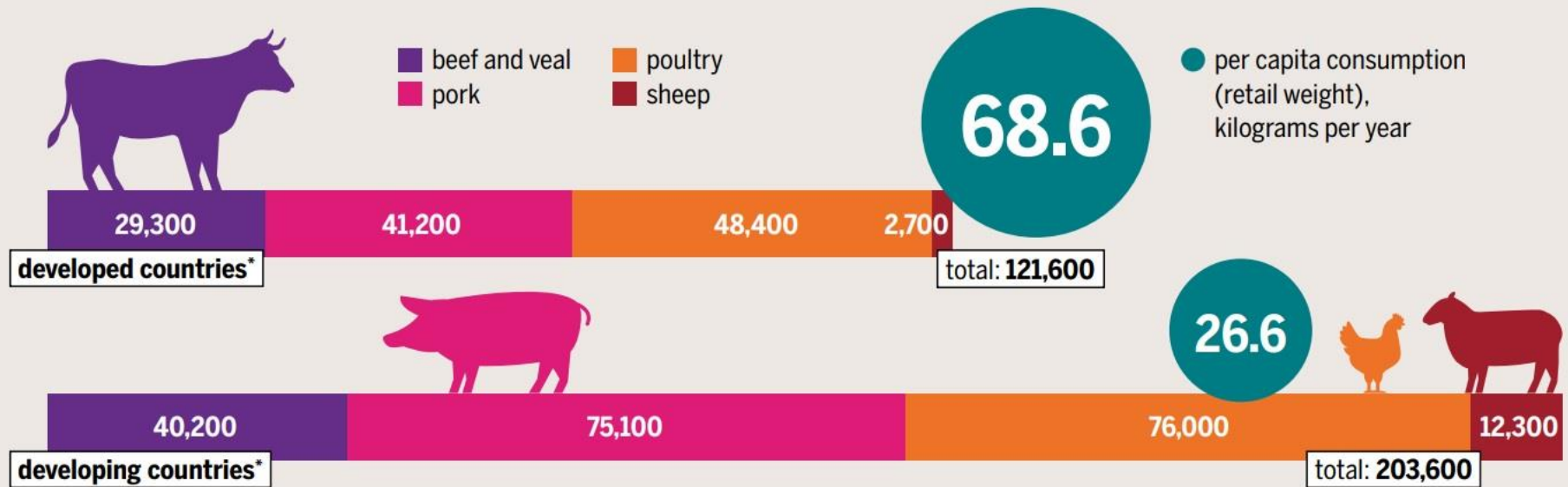

Mięso

- wzrost spożycia mięsa na świecie od lat 60. XX w. z 23 do 42 kg na osobę, głównie w USA i Europie;
- prognozowane zwiększenie zapotrzebowania na mięso do 455 mln ton w 2050 r. (obecnie 325 mln ton, wg OECD-FAO), głównie w krajach rozwijających się.

A BAD EXAMPLE FROM THE RICH

Meat consumption in developed and developing countries, by meat type, annual average 2017–19, in 1,000 tonnes

*according to current FAO categories, developed: Canada, USA, Europe, CIS, Japan, Israel, South Africa, Australia, New Zealand; developing: all others

Jak wyżywić 10 mld ludzi?

75% powierzchni gruntów rolnych wykorzystuje się do produkcji zwierzęcej i uprawy roślin na pasze.

Zwierzęta hodowlane dostarczają tylko **37%** białka i **18%** kalorii.

Dieta i wybory żywieniowe

Mięso

Jeść czy nie jeść?
A jeśli jeść, to ile?
A jeśli jeść, to jakie?
A jeśli jeść, to skąd?

Dieta roślinna

- roczne wskaźniki wzrostu substytutów mięsa i produktów mlecznych w UE wynoszą 14% i 11%;
- wartość światowego rynku roślinnych zamienników mięsa – 1,9 mld dol. (2021 r.), prognozowany wzrost do 4,0 mld dol. w 2027 r.;
- zmiany postaw wśród młodych Polek i Polaków (15-29 lat) – 8% deklaruje dietę bezmięsną, a 44% - ograniczenie jego spożycia;
- zastąpienie pokarmów pochodzenia zwierzęcego pokarmem roślinnym przyczynia się do poprawy zaopatrzenia w składniki odżywcze, może zmniejszać poziom przedwczesnej śmiertelności (nawet o 12%) oraz przyczyniać się do redukcji emisji gazów cieplarnianych (nawet o 84%).

Źródło: <https://www.eea.europa.eu/pl/sygnal142y/sygnaly-2015/artykuly/rolnictwo-wobec-zmian-klimatu>

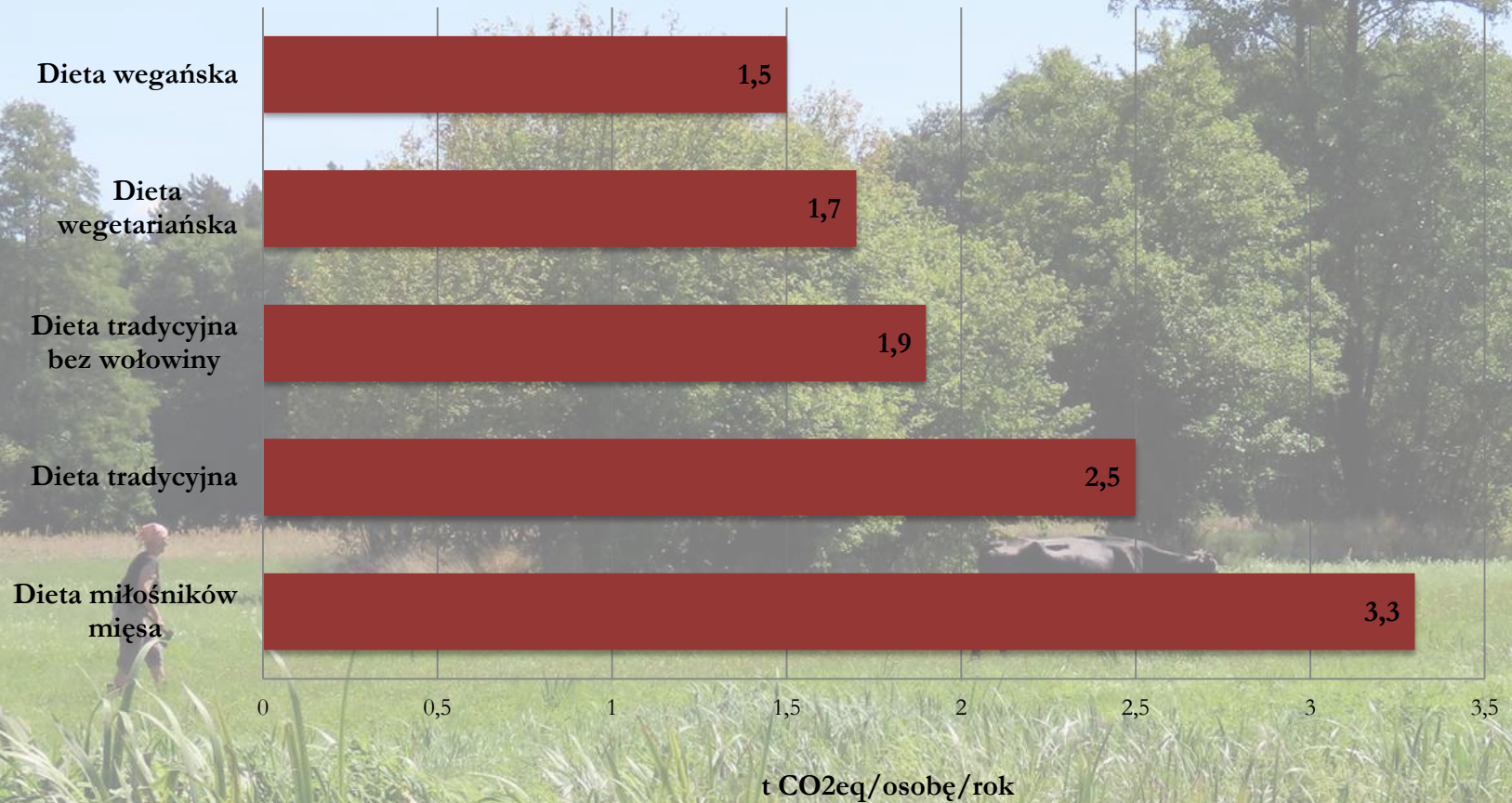
<https://www.marketsandmarkets.com/PressReleases/meat-substitutes.asp>

Atlas Mięsa 2022

Springmann M., Wiebe, K., Mason-D'Croz, D., Sulser, T.B., Rayner, M. & Scarborough, P. 2018. Health and nutritional aspects of sustainable diet strategies and their association with environmental impacts: a global modeling analysis with country-level detail. *Lancet Planet Health* 2(10): e451–e461.

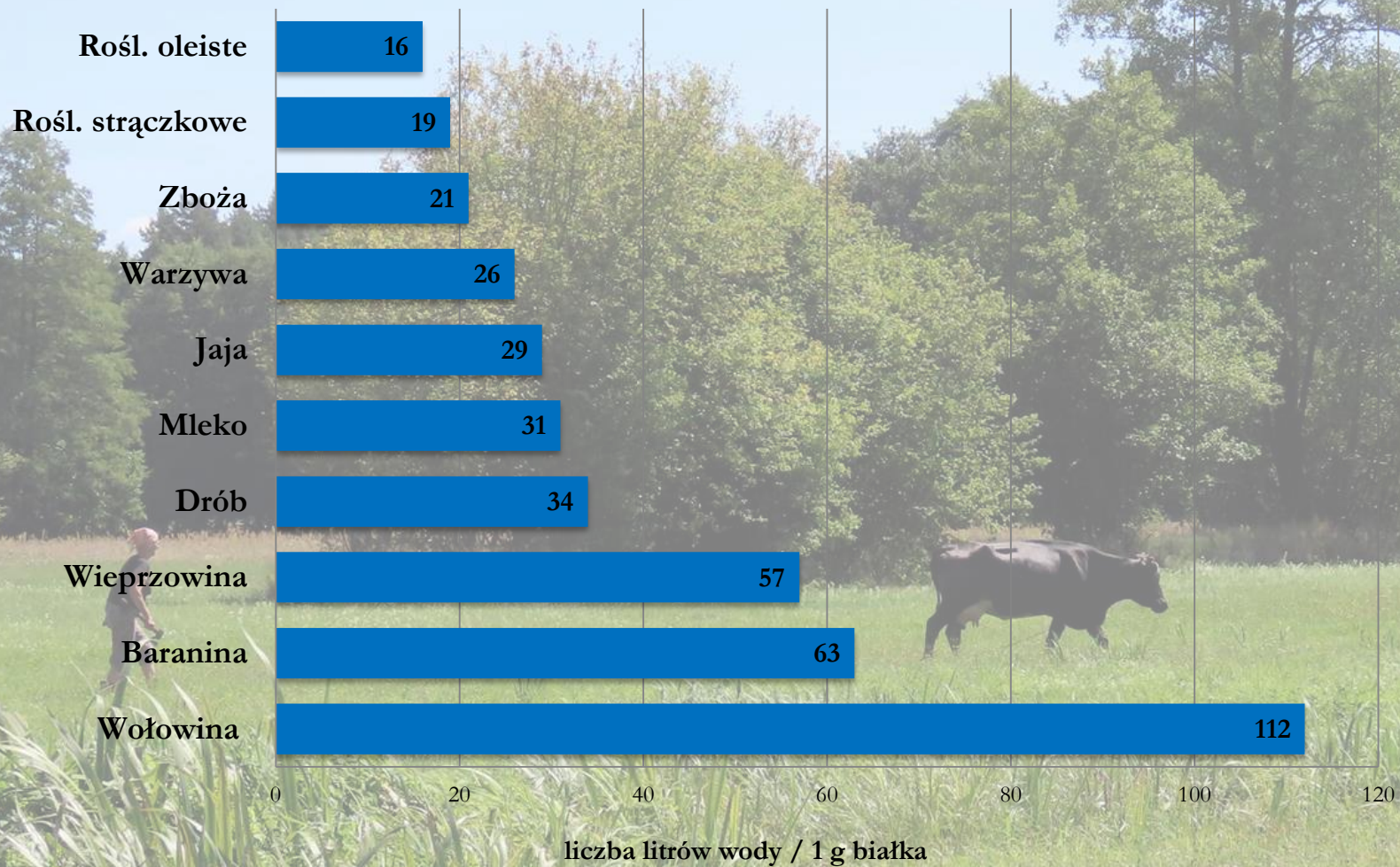
Ochrona zdrowia i środowiska poprzez właściwe odżywianie

- gazy cieplarniane

Ochrona zdrowia i środowiska poprzez właściwe odżywianie

- woda

Ochrona zdrowia i środowiska poprzez właściwe odżywianie

- Przejście na dietę wegańską pozwoliłoby zredukować powierzchnię gruntów rolnych o 75% (z 4,1 mld ha do 1 mld ha).
- Przeciwnie – przyjęcie diety mieszkańców USA wymagałoby o 75% powierzchni więcej.

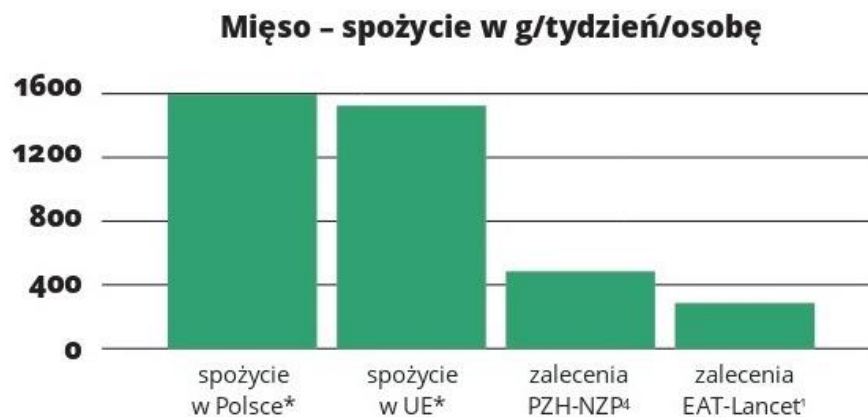

Dieta i wybory żywieniowe

A może mniej?

rys. 4. Spożycie mięsa i nasion roślin strączkowych w Polsce a zalecenia

* dane FAOSTAT 2019

** Zalecenie brzmi: „Dla zdrowia i środowiska zastępuj mięso produktami białkowymi pochodzenia roślinnego, tj. nasionami roślin strączkowych (fasola, ciecierzycza, soja, groch, soczewica, bób) i orzechami, a także rybami i jajami”.

rys. 4. Spożycie mięsa i nasion roślin strączkowych

Zalecenia zdrowego żywienia

JEDZ RÓŻNORODNE PRODUKTY KAZDEGO DNIA

Jedz więcej:

- Produktów zbożowych z pełnego ziarna (np. płatki owsiane, pieczywo razowe, makaron razowy, kasze);
- Różnokolorowych warzyw i owoców - więcej warzyw niż owoców;
- Nasion roślin strączkowych (np. fasola, groch, ciecierzyca, soczewica, bób);
- Ryb (zwłaszcza tłustych morskich);
- Produktów mlecznych niskotłuszczowych, zwłaszcza fermentowanych;
- Orzechów i nasion (np. orzechów włoskich, pestek dyni, nasion słonecznika).

Jedz mniej:

- Soli;
- Mięsa czerwonego i przetworów mięsnych (m.in. kielbas, wędlin, boczku);
- Cukru i słodzonych napojów;
- Produktów przetworzonych (takich jak: fast food, słone przekąski, herbatniki, batony, wafelki) z dużą zawartością soli, cukrów i tłuszczów.

Zamieniaj:

- Przetworzone produkty zbożowe (np. jasne pieczywo, słodkie płatki śniadaniowe) na pełnoziarniste;
- Mięso czerwone i przetwory mięsne na ryby, drób, jaja, nasiona roślin strączkowych i orzechy;
- Słodkie napoje na wodę;
- Tłuszcze zwierzęce na tłuszcze roślinne (oleje np. rzepakowy, oliwa z oliwek);
- Produkty mleczne pełnotłuste na niskotłuszczowe (mleko, jogurt, kefir, maślanka, biały ser);
- Smażenie, grillowanie na gotowanie w tym na parze, duszenie lub pieczenie.

Bądź aktywny fizycznie, utrzymuj masę ciała w normie

System informacyjny o żywności, żywnościach i żywnościach
Programu Edukacji na lata 2019-2023
Wspierany przez Ministerstwo Zdrowia

Jeśli chorujesz na choroby przewlekłe skonsultuj swój sposób żywienia z dietetykiem.

... (nie) przetworzone produkty zbożowe (np. jasne pieczywo, słodkie płatki śniadaniowe) na pełnoziarniste; ciecierzyca, soja, groch, soczewica, bób) i orzechami, a także rybami i jajami”.

rys. 4. Spożycie m... raczkowych

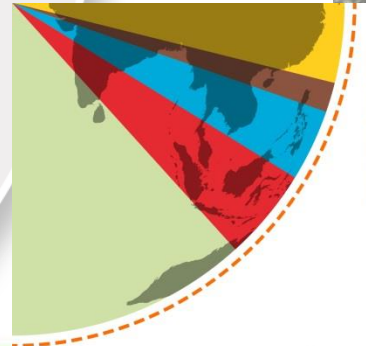

Jedz więcej

- Produktów zbożowych (złoty, owsiane, pieczywo)
- Różnokolorowych warzyw i owoców (więcej warzyw i owoców)
- Nasion roślin strączkowych (ciecierzyca, soczewica, groch, bób)
- Ryb (zwłaszcza tłustych ryb)
- Produktów fermentowanych (kebab, jogurt, kisielnik)
- Orzechów i nasion (dyni, nasion słonecznika)

...ciecierzyca, soja, groch, soczewica, bób) i orzechami, a także rybami i jajami”.

...etworów mięsnych
...zku);
...ów;
...ch (takich jak: fast
...ratniki, batony,
...cią soli, cukrów

Źródło: WWF. Dieta przyjazna planecie. edukacja.wmf.pl

Dieta i wybory żywieniowe

A może inaczej?

Dieta i wybory żywieniowe

Fermy wielkotowarowe w Polsce:

2184 ferm drobiu (> 40 tys. os.)

279 ferm trzody chlewnej (> 2 tys. os.)

Co z rolnictwem ekologicznym?

Raport NIK (2019): „W ocenie Najwyższej Izby Kontroli realizacja zadań na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego oraz wprowadzania do obrotu handlowego produktów rolnictwa ekologicznego nie była prawidłowa”.

W latach 2014–2018 liczba producentów ekologicznych zmniejszyła się o 19,2%, powierzchnia upraw ekologicznych – o 26,3%.

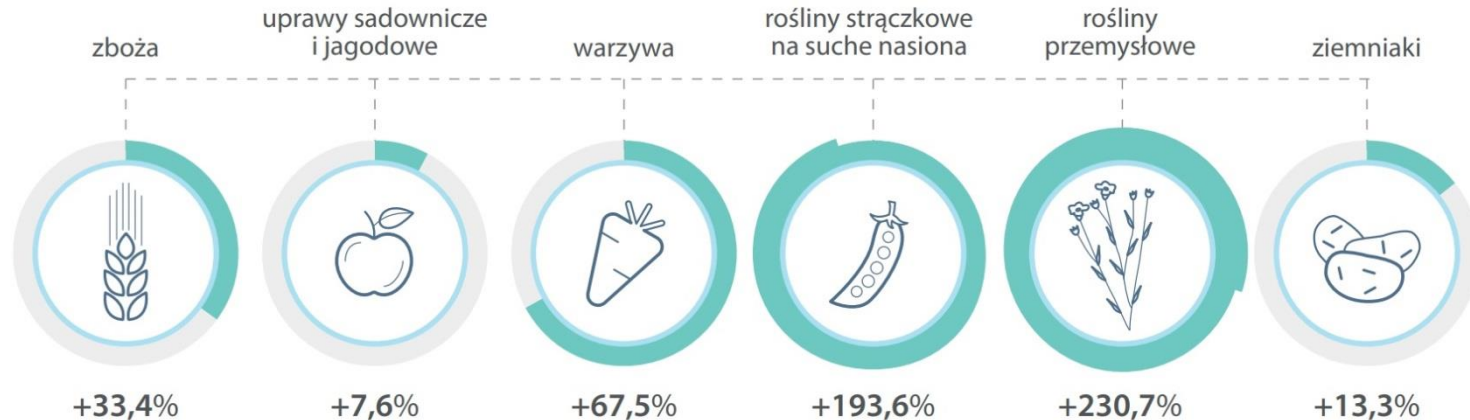
W 2020 roku udział powierzchni przeznaczonej na produkcję ekologiczną w Polsce stanowił tylko 3,5% ogółu użytków rolnych (przy średniej w UE 8,5%), zaś udział gospodarstw ekologicznych w ogóle gospodarstw rolnych liczył jedynie 1,4% (Eurostat, 2022).

Źródło: <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/rolnictwo-ekologiczne.html>

Miecznikowska-Jerzak J. 2022. Stan i perspektywy rolnictwa ekologicznego w Polsce – ocena wyzwań i szans wdrażania Europejskiego Zielonego Ładu w rolnictwie. *Rocznik Integracji Europejskiej* 16: 265-283.

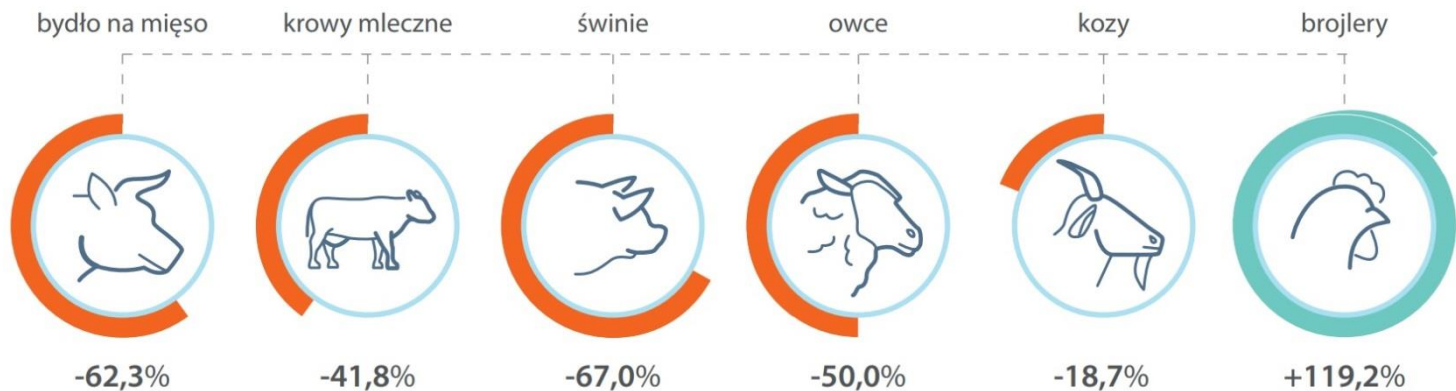
A co z rolnictwem ekologicznym?

Tendencja ekologicznej produkcji roślinnej w latach 2014–2017

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie danych z GIJHARS.

Tendencja utrzymywania zwierząt w gospodarstwach ekologicznych w latach 2014–2018

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie danych z GIJHARS.

Farm to Fork

- strategia na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego;
- redukcja zużycia pestycydów (o 50% do 2030 r.), antybiotyków i nawozów (o 20% do 2030 r.) oraz zwiększenie udziału rolnictwa ekologicznego;
- transformacja nie będzie możliwa bez zmiany diety.

Dziękuję za uwagę!

Tomasz Figarski

tel. 509527710;

e-mail: tomasz.figarski.isez@gmail.com

biuro.spostoja@gmail.com